

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

34. De Voto, & Voti Redemptione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

tem, si ambo convertantur: nam si unus tantum conversus fuerit, nondum erit Sacramentum: quia matrimonium in utroque conjugum est unum numero Sacramentum, sicut est unum numero matrimonium, ergo si in uno est Sacramentum, nec erit in altero. Sanch. de Matr. lib. 2. disp. 8. & 9.

2. Matrimonium infidelium, quamvis consummatum, potest dissolvi, ex speciali privilegio Christi in fidei favorem dato, & per Apostolum Paulum promulgato, si alter conjugum ad fidem convertatur, alter autem in infidelitate pertinax nolit cohabitare, vel saltem non sine contumelia vel blasphemia Creatoris, & quin alterum ad peccatum pertrahat, ita enim inquit Apost. 1. ad Cor. 7. vers. 15. quod si infidelis discedit discedat: non enim servituti subiectus est frater, aut soror ejusmodi; & id ipsum confirmatum est in c. quanto. 7. de Divort. Interim non ipso facto dissolvitur matrimonium, quando infidelis declaravit se nolle cohabitare, sed tunc primum, ubi fidelis ad alias nuptias transierit, quare si ante contractas nuptias infidelis poenitentia ductus etiam convertatur, a fidei prius converso ad conjugium recipi debet d. c. gaudemus. in fine de Divort. iis.

Si infidelis nolit quidem converti, velit tamen converso pacifice cohabitare, is a converso admittendus est. Ceteris autem, inquit Apost. d. l. 4. 12. dico ego, non dominus, si quis frater habet uxorem infidelem, & hac consentit habitare cum illo, non dimittat illam. Sed quia per haec verba insinuare videtur Apostolus, non esse praecipuum Christi, ut fidelis cohabitaret infideli, ideo non pauci sunt, qui putent Apostolum ibidem tantum consilium tradidisse, & absolute loquendo matrimonium dissolvi posse, si alter conjugum nolit converti, licet velit pacifice cohabitare; imò etiam ipsam

cohabitationem tantum in primitiva Ecclesia, ubi indices multi convertentur alio dem, propter spem conversionis permitte fuisse docent, hodie vero ubi reingressa charitate magis periculum pervertendi dictam cohabitationem non amplius timeti. Quo faciunt text. in c. 8. & 10. cap. 9. 1. Verum, cum utraque sententia DD. auctoritatibus & rationibus tribuitur apud Sanch. de Matr. lib. 7. disp. 1. Ego puto in hac controversia plurimum tribuendum arbitrio Episcopi, ut utrum cohabitatione fidelis, cum infideli, post conversio infidelis, Episcopus ad cohabitationem sequatur priorem sententiam posteriorem autem tunc, si ex dicta cohabitatione (ut communiter in Judaeos) pertinaciam eorum & inconstanciam accidere solet rationabiliter timetur, periculum pervertionis.

Quae autem haecenus, de infidelibus, intelligenda sunt de ijs, qui ante baptismum susceperunt, non vero de adultis, qui per baptismum in Ecclesiam ingressi, ejusque subditi effecti, postea ad infidelitatem defecerunt: horum matrimonium, cum semel fuerit Sacramentum, & baptismus imprimat characterem in anima, qui per abnegationem fidei non potest, ideo sunt & manent tempore vinculum indissolubilia. Dico quoad matrimonium: non quoad cohabitationem, nec propter adulterium spirituale dissolvi potest inferius Lib. IV. Tit. de Divort. 4. 2.

TITULUS XXXIII De Voto, & voti redemptio

§. I. Quid sit votum, & quatenus erigatur, quibus, & obligatio

ENGIT

SUMMARIÆ.

- Votum quid, & quo modo differat à proposito.
 Si dubitetur, sicut ne votum, vel propositum, præsumitur non fuisse votum.
 Votum aliud explicitum, aliud implicitum.
 Voto obligatur etiam, qui non habuit animum servandi: scilicet, si non obligandi.
 Quanta deliberatio requiratur in voto, & quid si dubitetur, an fuerit sufficiens deliberatio?
 Quis error tollat obligationem voti.
 Difficultates novæ emergentes, vel non prævisæ potius tollant obligationem voti, quam contrarium.
 Votum debet fieri Deo, saltem mediâ, ut si fiat Sanctis.
 Votum debet esse de meliori bono; & ibi an res indifferentes, vel res bonæ ob malum finem vocari possint?
 An & quando valeat votum contrahendi Matrimonium?
 Votum possunt etiam ea, quæ aliâ sunt de præcepto.
 Quanta sit voti obligatio, & an deatur parvitate materie?
 Quamdiu executio voti differri possit, & an prævidetur impedimentum, teneatur prevenire?
 Quid si votum sit partim de re possibili, partim impossibili?
 An votum possit per alium impleri?
 Exponeat text. in c. quod super. de voto.
 Nota quatenus obligent Successores.
 Alia Summaria invenies in §. seq.

Votum communiter definitur, quod sit promissio deliberata Deo facta de meliori bono.

Dico I. Votum esse promissionem; ut distinguitur à proposito: nam propositum concipitur sine actuali obligatione; unde qui propositum uterque firmiter & efficaciter conceperit non servaverit, peccati propter reas non erit, quia nullâ se obligatione obstrinxit. c. 2. & ibi Gl. hoc tit.

Contingit non rarò, ut homines dubii redantur, anne votum, vel solum propositum conceperint? In quo dubio poterit præsumi, non fuisse votum: quia in dubio melior est conditio possidentis. c. in pari. 65. de R. I.

in 6. fuit autem talis dubitans prius in possessione libertatis, quâ eum non constat privatam esse. Item in dubio non est obligatio inducenda. l. Arianus. 47. ff. de O. & A. Henr. Zoel. ad hunc tit. n. 50. Suar. de Voto. lib. 4. cap. 5. Non obstat, quod in dubio tutior via sit tenenda; quia hæc regula plerumque est tantum de consilio, non de præcepto, nisi quis in dubio practico perseveraret, neque ad ejus depositionem se resolvere posset: tunc enim non liceret agere cum conscientia practice dubia. Item in dubia irregularitate orta ex homicidio, quando factum scilicet homicidium, vel mutilatio est certum, & tantum culpa incerta ad quale quale scandalum & offensionem hominum evitandam iussit subinde Pontifex tutiorem viam & abstinentiam ab Ordinibus eligi, c. ad audientiam. 12. & c. pen. de Homicidio.

Porrò hæc promissio aliquando est implicita & actui, quem quis agit, annexa: ut si Clericus suscipiat SS. Ordines, quibus scit votum Castitatis annexum esse, hoc ipso eandem promittere censetur. c. un. h. t. in 6. quemadmodum de jure Civili sunt tacta pacta juxta l. 2. ff. de Pactis. obligationes, quæ ipso facto contrahuntur, & ex quasi contractu appellantur. toto tit. Instit. de Obligat. quæ ex quasi contractu.

Sed quid, si aliquis promissionem quidem votivam faciat, non tamen animum habeat illud votum servandi? e. g. si habens domi concubinam emittat votum castitatis, vel SS. Ordines Clericales suscipiat, anne tale votum valebit? R. affirmative: quia obligatio voti est distincta ab executione voti, nec ab ea dependet; unde rectè obligatio sine executione consistere potest, prout sine dubio is, qui de facto votum non servat, nihilominus voto tenetur. Navar. in Manuali. c. 12. n. 27. & in simili obligationem ad matrimonium B. Virginis cum S. Josepho fuisse

fuisse sine intentione executionis infra in Lib. IV. in Tit. de Condit. app. s. n. ro.

Aliud verò dicendum, si quis non tantum non habuerit animum non servandi votum, sed etiam non habuerit intentionem se obligandi, & verba merè extrinsecus protulerit, intrinsecè autem contrariam protestationem fecerit; talis enim voto non obligabitur, quia nulla est obligatio sine consensu tacito vel expresse, & si Clericus in susceptione SS. Ordinum non habuerit intentionem voti castitatis, non obligabitur quidem ad cœlibatum ex voto, obligabitur tamen ex præcepto Ecclesie. Interim graviter peccabit: quia decipit Ecclesiam, quæ non vult alicui sacrum Ordinem dari, nisi qui se castè victurum promiserit *c. 1. dist. 27. & c. 1. dist. 28.*

Quòd si quis suscipiens SS. Ordines penitus ignoraverit obligationem voti esse annexam, non videtur voto adstrictus; quia ignorantia tollit voluntatem & consensum, nisi, ut plerumque fit, habuerit generalem & implicitam intentionem se obligandi ad alia omnia, quæ conditio Ordinis requirit, quamvis in specie de voto castitatis nihil sciverit.

Dico II. votum esse *promissionem deliberatam*: ubi aliqui perfectam deliberationem, & majorem quam ad peccatum mortale requirunt, ut Lessius *de Voto. dubio 1. n. 4.* Alij autem probabilius statuunt eam deliberationem, quæ obligaret nos diabolo per peccatum mortale, sufficere ad obligandum nos Deo per votum, si scilicet plena advertentia accedat, ut vovens sibi præsens sit, & sine subitaneo motu vel animi passione iudicium ac deliberationem perturbante advertat se vovere, Gutierrez *Canon. quæst. lib. 2. c. 22 n. 7. Arg. c. sunt qui opes. 3. causa 17. q. 4. & c. 2. h. t.*

Quid, si dubitetur, an adfuerit suffici-

ens deliberatio: Sunt, qui hoc, & in casu sub *n. 2.* pari passu procedunt, ceteris que possessionem, & consequenter probationem stare pro libertate. Tutius videtur, ut hoc casu possessio & probatio pro voto asseratur: nam quando cum incerto concurrat, possessio regulariter stat penes id, quod certum est, licet in sefforio iudicio, qui actus possessionis præsentem probat, præterit illi, quæ petitorium disputat, tales actus non legitimos, usque dum revera non legitime fuisse demonstraverit. Atqui in thesi supponitur votum fuisse certissimum, & tantum dubitatur, an eum tunc deliberatione, ergo possessio stat pro voto, in altero autem casu constat, non fuisse liberum, & dubitatur de ipso ergo possessio est penes libertatem. Val. *Sanch. de Matr. lib. 1. disp. 8. n. 10. & iust. 2. disp. 41. n. 31. & seq. Zoli. h. t. n. 10.*

Vota autem ex metu cadente in votum virum emissa non obligant, cum sint promissio voluntaria & libera, quando metus sit injustus ab extrinseco, & sine finem eliciendi votum pro medio concessum, veluti in *c. 1. de h. t. met. n. v. dicitur*, non valuisse protestationem mulieris in Monasterio, quæ suspecta adulterio à marito tradita fuit ministranda, à quibus tamen dimissa erat libertas conditione, ut Monasterium ingrederetur, si metus tantum proveniat ab intrinseco timore, vel ab extrinseco quidem, sed non sit ad eliciendum incensus. Unde non est dubitandum, quin valeant vota naufragij, latronum, vel infirmitatis causa *c. ex parte 9. de Con. conj. Sanch. lib. 1. de Matr. c. 7. Sanch. de Matr. lib. 1. n. 5.*

Circa errorem, aut deceptionem aliquando in votis intervenit, distingu-

inter vota *simplicia* & *solemnia*: simplicia cum sola voluntate votantis sine actu sui traditione constituantur, non tantum acceptas, sed etiam tacitas conditiones admittunt: ac proinde error in causa etiam merè impulsiva, ac circumstantiis solum accidentibus notabiliter tamen rei statum instantibus obligationem voti tollere potest, si votens ita constitutus sit, ut non nisi talibus circumstantiis se obligare intendat. e. g. si vocat peregrinationem, quia merè esse vicinam & facilem, alias non iacturum tale votum, postea verò audiat esse remotam, difficilem & sumptuosam. Ita generalem regulam tradunt DD. Antonin. Ang. Sylv. Hostien. Navar. & alij plures apud Sanch. *de Matrimon. libr. 10. disp. 9. n. 15.* quod votens non obligetur in eo eventu, quem excepisset, si tempore voti emissi de eo cogitasset: tum quòd in talem eventum claudatur se virtualiter noluisse obligare; tum quòd *in generali promissione non veniant ea, quae quis verisimiliter in specie non promississet. c. in generali 89. de l. l. in 6. c. qui ad agendum. 4. de Procur. in 6. clem. 2. Eod. tit.* quam quidem doctrinam tunc veram censet Sanch. *dist. l. 1. n. 16.* si eventus ignoratus claudatur in voluntate votandi, & non sub objecto promissionis, aut sit causa finalis: ut si quis vocat dare Paulo eleemosynam, quem ignorat locupletem: secus verò, si includatur in virtute aliorum actuum vel habituum, & claudatur sub objecto promissionis, aut si sit causa merè impulsiva. E. g. non vorissem Paulo pauperi eleemosynam, si vorissem furem, ebriosum &c. quia tamen pauper est, claudatur sub objecto promissionis scilicet eleemosynae, & ideo votum obligat. Verum haec limitatio, quae ob magnam subtilitatem, & plurimas difficultates ac intricatissimos in singulis factis emergit, haud

facile poterit Confessariis, nedum confitentibus ad clarum intellectum explicari, non videtur mihi necessaria, sed id potissimum attendendum esse, an quis eventu ignorato praecognito vorisset, vel non? si non vorisset, deficit perfecta voluntas in talibus circumstantiis, si vejam ad objectum promissionis pertineant, si ve non, & habet locum regula. *d. c. quòd in generali concessione non veniant ea, quae quis verisimiliter in specie non fuisset concessurus; & verba accipienda sint secundum verisimilem atque adeo etiam habitualem intentionem profertur. c. secundò. 11. de appell.*

Non obstat, quòd alij contractus non rescindantur ob difficultates postea emergentes, quibus praevius non fuissent imiti, cum alias nulla forent firma inter homines commercia, sicut argumentatur Sanch. *d. l. n. 14.* Lessius *de Voto dub. 2. num. 10.* nam responderi potest, in primis frequentissimas in iure esse rescissiones contractuum ob accidentia non praevia, veluti si occultum rei empti vitium detegatur, si malus vicinus celatus fuerit &c. *t. 1. ff. de Edil. edict. & de Act. empt.* si conductor aedium spectris vexetur, latrones timeat &c. *L. habitatores. 27. ff. Locati.* Deinde quidquid sit de contractibus, qui simpliciter acceptantur ab hominibus, atque ad firmanda commercia & minuendas lites non facile solent leges concedere rescissionem, vel admittere exceptionem deficientis consensùs, aliud tamen est in voto, quod cum principaliter fiat Deo, qui voluntatem nostram & animi consensum perfectissimè cognoscit, non censetur acceptare in illis circumstantiis, quas non praevidimus, & si praevidissemus, consensum minimè daturi fuisset. Cessat etiam in votis minuendarum litium, & firmandorum commerciorum ratio, imò potius è contrario per nimium rigorosam &

scrupulosam simplicium votorum obligationem lites & anxietates in conscientis generamus, & homines à meritorio vovendi actu deterremus. Layman. *de Voto. cap. 3. n. 4.* nimis enim durum est dicere, quòd Deus me obliget ex meà voluntate (neque præceptum voti servandi aliter obligat, quàm ex voluntate humanà præsupposità) in tali casu & circumstantià, ad quam ipse scit, quòd voluntas mea se non extendit. Huc referri potest, quòd cum Joann. And. & Molina tradit Zoëf. *l. 1. n. 36.* voventem abtinentiam vel jejunium diebus Veneris, non teneri, si Natalis Domini in diem Veneris incidat.

At verò *solemnia* vota, cum per actualem sui traditionem perficiantur, & regressio ex Monasterio post professionem emissam admodum scandalosa sit, regulariter non irritantur ex errore vel deceptione: quia censetur professus se absolute & simpliciter obligasse sine reservatione alicujus tacite conditionis, si hoc vel illud fuerit &c. prout exemplum ponitur *in cap. ex parte 14. de Conversione conjugatorum.* Ubi mulier post matrimonium ratum ingressa est religionem, quia audivit maritum esse leprosum; respondet ibidem inter cætera summus Pontifex, quòd matrimonium fuerit dissolutum, & valida professio, si qua facta sit, licet fortassis causa, que ad ingressum movit, falsa extiterit; hinc est, quòd illa regula: *dolus dans causam contractui bona fidei facit contractum nullum*, desumpta ex *L. 7. ff. de Dolo.* non procedat in illis contractibus, qui per actualem sui traditionem perficiuntur, ut in professione religiosa, & matrimonio carnali, quorum annullatio propter scandalum non ita facile admittenda est; nisi tamen error sit circa substantialia Religionis, V. g. si idè aliquis certum Monasterium ingrediatur, quòd putet in eo licere

habere propriam alius nullo modo impeditur. Vid. Sanch. *l. c. num. 18.* Layman. *Theol. mor. al. lib. 4. tit. 4. c. 1. n. 10.*

Dico III. votum esse *professum* factam; si enim aliquis tantum intendit obligare homini, non Deo v. g. si mittat Confessario aut Parentibus locum vitare, pronisio votum non est per ejus transgressionem sacrilegium mittetur. Non autem requiritur votum immediatè Deo fiat, dummodo ter in Deum dirigatur, sic votum à cætos, vel eorum imagines factum votum est, quia saltem mediatè Deo fit setur, quatenus id, quòd petitur, ab intercessionem Sanctorum impetratur. Syl. *verbo, Votum. n. 3.*

Dico IV. votum debere esse *indifferens*; quia si res *indifferens*, que nec bona nec mala sit, & multo magis se vel leviter mala sit, voveatur, votum erit: nisi tamen res *indifferens*, quo sine cohonestetur. Unde licet cogit votum non intrandi certam abscissam gestandi gladium, valebit tamen, si evitacionem fortè periculi peccati si aliquis nimis affectus esset erga certum indifferentem, & idè pro distinctione voveret abtinentiam ab eo.

De illis votis difficultas est, an in quibus res bona quidem voveatur, sinem malum v. g. si Dux ad impetrandum proficiscens votum faciat exire templum, si victor evaserit, vel voveat largam elemosinam, si integras à debitoribus perceperit, &c. ta ordinariè non valere; quia faceret ad impetrandam à Deo rem illicitam tanquam in gratiarum actionem, & illicita quasi per Dei auxilium acquiritur est mala & blasphemata peccati, quia

ingruit; nisi prædictæ conditiones quasi
tempore exsolvendi voti simpliciter fa-
cti statuuntur, v. g. quòd vovens velit tem-
pore edificare, vel elemosynam dare, post-
quam victoriam reportaverit, absque inten-
tione mediante voto talem illicitum finem
consequendi.

Alia est ratio, si quis rem bonam, jejuni-
um, g. aut elemosynam voverit ad finem
construendi à Deo rem temporalem licitam
& honestam, vel in gratiarum actionem,
quod obtinuerit V. g. officium in aula, di-
vino matrimonium &c. quia similia à DEO
tantum eorum auctore petere, vel pro in-
cipiatis gratias agere, boni & honestum est.

Præterea non sufficit, ut votum sit de re
bona aliquâ quacunq; si per id præjudice-
tur meliori bono. Unde regulariter non va-
let votum contrahendi matrimonium, quia
per id impeditur continentia, & ingressus
in Religionem, bonum melius, & perfectius
est, ad Cor. 7. Trid. sess. 24. can. 10. pro-
perea in definitione dictum est, votum esse
promissionem de meliori bono: nam Deo
non potest esse gratum & acceptum, quòd ali-
quis vovendo minus bonum hoc ipso se ob-
liget, quòd non velit amplecti majus bonum.

Divina autem, votum matrimonii regula-
riter non valere: nam ab hac regula aliqui
casus excipiuntur, ut I. si per matrimonium
possit procurari bonum publicum, pax, re-
ligio inter Magnates. II. Si fiat causa pietatis
ad liberandam foeminam ex statu vel pe-
niculo peccati, quod liberanti proficiet in
promissionem peccatorum cap. inter opera.

III. Si vovens ipse frequenti pe-
niculo peccati obnoxius sit, cui aliter quam
per matrimonium haud facile mederi que-
at. Si tamen ex post speraret se cum Dei
gratia continere, & V. g. Religionem ingre-
di posse, non obligaret votum in præjudi-
cium status perfectioris, Sicut etiam in

priori casu volunt DD. votum non obliga-
re cum exclusione Religionis, sed tantum
conditionaliter, si aliquam ducturus est.
Zocif. b. t. n. 23. Layman. d. l. c. 2. n. 12.
Suar. lib. 2. de Vol. c. 3. n. 23.

Si quæras, cur potius juramentum de
ineundo matrimonio alicui factum simpli-
citer obliget, c. commissum. 16. de Spons.
& non etiam votum? Respondetur, votum
fieri principaliter Deo, qui id non acceptat
in præjudicium melioris boni, juramen-
tum autem fieri homini cum Divinâ solum
attestatione, qui id simpliciter acceptat,
quatenus sibi inde jus & utilitas quaeritur.
Interim etiam juramentum habere tacitam
conditionem, nisi jurans maluerit reli-
gionem ingredi, communiùs sentiunt DD.
ait tamen Pontifex in d. c. 16. tutius esse,
priùs matrimonium contrahere, & postea
ingredi, sed id DD. explicant, si multum in-
teresset sponsa vel ob infamiam, vel lucrum
antenuptialis donationis ex statuto &c. Vid.
Sanch. de Matr. lib. 1. Disp. 43. n. 6. Zocif. ad
tit. de Sponsal. n. 26.

Cæterum autem non tantum ea, quæ de
Consilio Evangelico sunt, voveri possunt,
sed etiam ea, quæ sunt de præcepto v. g.
non blasphemare, non fornicari, &c. ut ali-
quis ex gravitate & duplicitate obligationis
tanto magis à peccato absterreatur; nihil
enim impedit aliquem circa eandem rem
pluribus teneri, veluti si rem alienam, quam
ex jure divino & naturali restituere debeo,
etiam per specialem promissionem me resti-
tutum polliceor. Latiùs hæc profequitur
Lessi. de Voto dubio. 7. Laym. de Voto. c. 2.
Ulterius post explicatam voti definitionem
circa ejus obligationem & executionem.

Quæritur I. quæ & quanta sit voti obli-
gatio? R. De fide certum esse, quòd omne
votum validè emissum ex virtute Religionis
obliget ad præstandum id, quòd voto pro-
missum

missum est, juxta illud *Deut. 23. vers. 22. si nolueris polliceri, absque peccato eris; quod autem semel egressum est de labiis tuis, observaabis.* & illud *Pf. 75. v. 12. vovete & reddite Domino Deo vestro.* estque transgressio voti peccatum ex genere suo mortale; quia violare fidem & promissionem Deo datam gravis culpa est; aliquando tamen ob parvitatem materiae veniale esse potest, puta si ex materia voti levis aliqua pars subtrahatur, & votum pro majori parte implatur. v. g. si vovens orare Rosarium, unum vel alterum *Ave Maria* omittat.

Quid, si tota materia voti sit parva, v. g. si quis voverit, singulis diebus orare unum *Ave Maria*, & illud omittat? Adhuc veniale tantum culpam esse docet Lessius de *Voto dub. 9. num. 58.* & ita testatur plerisque lentire Recentiores. Consulere tamen pro tutiori, ne tale peccatum facile in Confessione omittatur: quia aliqui graves DD. in diversa sunt opinione. Cajetan. de *Jur am. 9. 40. art. 7. Ang. v. votum. 3. quest. ult.*

Deinde in foro etiam externo Ecclesiastico ille, qui scitur votum fecisse, ad ejus observationem recte compellitur: quia Ecclesia judicat de quovis peccato mortali, & præcavere debet, ne crimina committantur. *cap. novit. de Judicis. c. quod super. in fine. 7. de Fide Instrum.* præsertim si Ecclesia, vel alterius interit, votum impleri, ut quia aliquis voto se obligavit Ecclesiam edificare, pauperibus vel terræ Sanctæ subvenire &c. *c. licet. 6. h. t.*

13 *Queritur II.* Quamdiu executio voti differri possit? v. g. si certum tempus vovens ipse sibi determinaverit, illud sine peccato elabi non poterit, si præviderit impedimentum illo tempore futurum, tunc votum prius exsolvere debet, neque elapso tempore, si votum non impleverit, hoc ipso liber erit, sed postea implere debet, nisi votum

ob specialem Dei cultum aliter, & in alium diem determinatum sit. v. g. si in festo certi alicujus Sancti se jejunaverit, milit, & illo die non jejunavit, peccatum dem, sed alio die jejunare non tenetur, si tamen præviderit impedimentum, tunc tenetur anticipare: quia tunc solum votum prævio impedimento est solvendum, quando obligatio est absoluta, & tantum dilatio executionis, sed non tempus sit quasi pars voti, & votum unum diei onus. Suar. de *Foto. lib. 4. cap. 1. Zoel. h. t. n. 54.*

Quod si nullum certum tempus sibi præfixerit, debet votum exequi, si primum commode potest, juxta illud *23. vers. 21. cum votum voveris, non tardabis reddere: quia respicitur Dominus Deus tuus; & si moratur, reputabitur tibi in peccatum.* quod modum etiam in aliis obligationibus qui se sine certo tempore obligaverit, peti potest, quam primum debeat cultatem solvendi habuerit. *L. p. 21. §. 1. ff. de Pecunia const. ita tenetur juxta humanum modum & arbitrium, uti hæc res accipiatur; neque enim, quæ tassus peregrinationem vovit, cogatur ac noctibus, vel omni tempore, & perlo & incommoditate contempni illius. *re. arg. text. not ab. in l. contempni. §. 2. ff. de Verb. obligat.**

Queritur III. si votum pro aliquo sit moraliter vel physice impossibile, saltem obliget quoad partem possibilem esse distinguendum, utrum materia sit *dividua*, vel *indivisa*? Priori casui habebit *Regula. 37. Juris in 6. quæ non vitietur per inutile; adeoque vovens votum implere secundum partem non possit, tenebitur secundum partem quam potest; quare qui vovit se jejunare*

quæ septimanâ, si singulis diebus id sine peccato facere non possit, tenebitur illis diebus, quibus potest. Item qui vovit, se Ecclesiæ donaturum 1000. florenos, si propter supervenientem pauperatatem totam summam dare nequeat, tenebitur ad illam partem, quam dare potest salvâ congruâ suâ sustentatione. Illam tamen exceptionem hic addunt DD. nisi pars impossibilis sit principalis; & altera tantum *accessoria*, & non alterâ quàm respectu illius principalis promissæ, unde qui vovit, se peregrinaturum ad terram Ecclesiæ, & ibidem oblationem facturum, si peregrinari non possit, non tenebitur oblationem eò mittere, juxta vulgatum, quod *principale trahat ad se accessorium*, si tamen oblatio esset in magna quantitate promissæ: tunc censeretur illa principaliter esse in obligatione, & peregrinatio tantum accessoriè, ideoque peregrinatione impossibili illa oblatio transmittenda foret; nam pereunte jaccessorio, non perit principale.

Altero autem casu, si materia voti sit *indivisa*, tunc unâ parte impossibili non tenebitur vovens possibilem implere. v. g. qui vovit templum ædificare, & propter supervenientem inopiam totum ædificare non potest, non tenebitur capellam ædificare; Suardus *de Voto lib. 2. c. 2.* Generaliter autem hæc questio potissimum ex intentione voventis resolvenda est, an voluerit se ad omnes partes voti collectivè tantum sumptus, vel etiam ad singulas divisim obligare. In dubio, quando nec ex conjecturis constaret de intentione voventis; suaderem observationem partis possibilis: quia in dubio tutior via est tenenda saltem de consilio; sed multum reticenti non auderem imperare: quia in dubio non est facile inducenda obligatio. *L. Ariannus. 47. ff. de Obligat. & act.* & votorum obligatio ex communi sententia non est amplianda, sed strictè accipi-

ENGEL IN DECRET. LIBER III.

enda. *arg. c. ex parte, ubi Panor. de Censibus.* Item in obscuris, quod minimum est, sequimur. *Regul. 30. juris in 6. Sanch. de Matrim. lib. 9. Disp. 35. n. 8.*

Quæritur IV. An liceat votum per aliam personam implere, vel an teneatur per aliam implere, qui per se ipsum non potest?

R. I. Esse distinguendum inter vota *personalia, realia, & mixta*; votum *personale* est, quando solum factum proprium promissum, ut jejunium, oratio &c. Votum *reale*, quando vovens promittit se aliquid daturum v. g. eleemosynam, aut dotem pro Ecclesia. Votum denique *mixtum*, quando præter donationem rei etiam ipsa actio, seu functio personalis promissa est, ut peregrinatio cum oblatione.

R. II. Votum *personale* vel etiam *mixtum*, (si nullum impedimentum ex parte voventis, de quo infra) per ipsam personam voventem implendum est, nec per aliam impleri potest: quia illa tantum & non alia obligata est. Neque hic locum habet regula, quod *quis per alium facit, per se ipsum fecisse censetur*: prout eadem regula nec in aliis casibus obtinet, in quibus ipsius personæ obligatae factum, ejusque industria maxime pro majori sui mortificatione, promissa est. Votum autem *reale* aliquando per aliam personam impleri potest; ut si quis solvat pro me eleemosynam, quam promissi dare pauperibus; quia tunc censetur mihi donasse pecuniam, & ita *brevis manu* illa eleemosyna de meo data esse, prout observat Sanchez *lib. 4. Moralium. cap. 10. n. 10.*

R. III. Qui non potest votum *personale* v. g. jejunii aut orationis per se implere, non tenetur id implere per alium: quia actus non obligat ultra intentionem agentis, fuit autem intentio voventis, suam tantum, non alterius personam obligare, & quilibet voverit eo animo, ut velit se non alium affligere, illum tamen casum excipit Sanchez *d. lib. 4.*

Aaa aa

6. 15.

c. 15. n. 9. Si votum *personale* non tam intendatur pro sui afflictione, quam pro utilitate alterius, v. g. si quis votum fecerit jejunii aut Missæ dicenda pro redemptione animarum in purgatorio; quæ sententia Sanch. videtur habere aequitatem, & propterea voti consulenda, cum finis voti tali casu etiam per alium obtineri possit. Si tamen votens non posset facile habere alium, per quem votum impleat, non foret cogendus, nisi fuisset ipsius intentio, implendi votum sive per se, sive per alium: nam in dubio quilibet præsumitur se tantum obligare voluisse.

¹⁶ Sed his opponi posset difficilis textus *cap. quod super. s. h. t.* ubi S. Pont. decidit, quod illi, qui fecerunt votum succurrendi terræ Sanctæ, si ob impedimentum perpetuum in propria persona ire, aut militare nequeant, teneantur expensas, quas facturi fuissent, transmittere, & votum per alios exequi. Hanc decisionem non esse ex natura hujus voti (utpote quod potius *personale*, quam *reale* sit) sed ex præsumpta mente votentis, qui in defectu suæ personæ ad expensas se obligasse censetur existimat Paul. Laym. *d. l. c. 3. in fine* cum Pal. Nav. & aliis. Verum quia non est bene credibile, quod S. Pontifex voluerit quæstionem voti, quæ immediatè conscientiam tangit, ex præsumptione non habente locum in conscientia, nisi veritas subsit, decidere, & verba *in d. c. 8.* ita simpliciter proferuntur, ut nulli supposito, vel præsumptioni inniti videantur: propterea magis puto, votum peregrinationis Hierosolymitanæ, quod non causâ devotionis, sed in subsidium Terræ Sanctæ emissum est, accenseri votis *realibus* vel *mixtis*, in quibus principale est id, quod est *reale*, ideoque habere locum, quod dicitur *in seqq. responsionibus*. Nam tunc votum dicitur tale, quando in eo principaliter

consideratur, & intenditur utilitas Ecclesiæ vel piæ causæ, accessorie autem devotionis labor personæ, sed in promisso subsidio Terræ Sanctæ utique principaliter intenditur utilitas Ecclesiæ Catholice, accessorie autem personæ labor, qui bene & forsan magis potest per substitutum impleri. *cap. 2. n. 1.*

R. IV. Votum *reale* per alium impleri potest, si per ipsum votentem impleri non possint: quia nihil interest, an ipse votens, alius ejus nomine etiam de ipsius substantia eleemolynam expendat.

R. V. In votis *mixtis* quantum ad eam realitatem quæstio dependet à præcedenti

nimirum, si votum quoad partem obligationis personalis sit impossibile, impleri beat. saltem quoad obligationem realem proinde illa distinctio est adhibenda, quæ ibidem tradidimus, an scilicet id, quod reale voti v. g. peregrinatio, & in eo votio, fuerit accessorie vel principaliter obligatione, item an intentio votentis ad singulas partes voti divinum obligare. Suar. *de Voto. tit. 2. c. 7. §. 2.* Laym. *cap. 2.*

Queritur V. An & quatenus votum defuncti obliget hæredem? *R.* Rursus distinguendum est inter vota; nam vota regulariter omnia ad hæredem transmittuntur per eum expleri debent; quia sunt obligationis defuncti annexum, quod continetur in hæredem transmittitur. *c. ex parte de Censibus.* Quamvis autem executione *realis*, quod defunctus fecit, ante executionem etiam pia fieri debeat, cum obligationem defuncti, ante alia verò debita. Creditore debentur; votum non est vendendum: nam votum reale tantum debet ex bonis defuncti, non autem sunt debita deducto ere alieno. Quare si debita debitis non remaneat tantum, ut electiona vel donatio à defuncto per votum

SUMMARIUM.

18. *Votum tollitur quatuor modis.*
 19. *Materia voti deficit, quando non est amplius de meliori bono.*
 20. *Quotuplex sit potestas Superiorum irritandi vota?*
 21. *In directa potestate non attenditur an votum superiori prejudicet? Et ibi, de votis Religiosorum.*
 22. *Vota pupilli possunt etiam post pubertatem irritari. Et successor superior potest irritare vota sub suo Antecessore emissa.*
 23. *Maritus qualiter possit irritare vota uxoris?*
 24. *An uxor possit aliqua vota mariti irritare.*
 25. *Votum irritatum an reddeat cessante potestate irritantis.*
 26. *Qualiter, Et a quo fiat commutatio voti?*
 27. *Qualiter dispensetur in voto?*
 28. *Quinque vota reservata Papa? Et quoniam?*
 29. *Qua ratione possit fieri dispensatio in votis, cum obligent ex jure divino?*
 30. *An Papa valeat dispensare in votis solemnibus Religionis, vel Clericatus?*

Quatuor modi sunt, quibus votum recte & valide emissum tolli potest, ita ut amplius obligatorium non sit; I. *Si materia voti deficiat*; II. *Si a superiore irritetur*; III. *Si commutetur*; & IV. *Si voti dispensatio concedatur.*

Materia voti deficit, quoties opus Deo promissum propter aliquas supervenientes circumstantias illicitum, aut etiam melioris boni impeditivum, vel omnino indifferens, adeoque non amplius Deo gratum, vel denique prorsus impossibile redditur. E.g. voti non intrare certam domum propter periculum peccandi evitandum, si ex post facto periculum cesset, voto deobligaris. Voti longiores peregrinationes, vel statum cælibatus, aut Clericatus secularis, sed males jam ingredi Religionem, non impediens ab istis votis: quia omne votum potest mutari in votum Religionis, cum nullum votum obliget in prejudicium melioris & perfectioris boni c. 4. h. 1.

Potestas irritandi vota aliquando est *spiritualis*, aliquando *temporalis*, quatenus

Aaa aa 2

nissa possit ex toto impleri, sufficit si hæres impleat & exequatur, in quantum vires hæreditatis patiuntur, Sanch. d. c. 15. n. 39. ita tamen ut nullam *Falcidiam* vel *Trebellianam* detrahat: quia cum in legatis piis, quæ defunctus non fuit obligatus, non detur *Falcidie* detractio, *aut. similiter. C. ad L. Falcid. Tyraq. de Præv. pia causa. p. 20.* multo minus dabitur sive ex Leg. sive ex voluntate defuncti in voto, in modo defunctus propriam animam obligavit.

Vota mere personalia, ut jejunia, peregrinationes, & similia hæres regulariter implere non tenetur: quia jura & obligationes, quæ personæ defuncti in individuo cohererent, non transeunt in hæredem, nisi ultra id quod promississet, vel sub hac conditione implendi votum hæres institutus fuerit. c. licet. 6. Et ibi DD. hoc it.

Næque ea vota, quæ nonnunquam faciunt communitates, oppida, vel civitates peregrinandi, jejurandi &c. in ratione voti & sub reatu sacrilegii obligant successores, sed prout ex pacto, consuetudine vel statuto, accedente approbatione expressâ, vel saltem tacitâ Episcopi, quia etiam ejusmodi leges vel consuetudines diocesanorum ex causa derogare potest. Vid. Sanch. d. c. 15. n. 19. Laym. d. c. 3. sub num. 6. Suar. de Voto. l. 4. cap. 9. num. 10.

In votis mixtis iterum attendendum est, an defunctus ita voverit, ut si id, quod fuit personale in voto, non potuisset implere, tamen tenebatur implere id, quod fuit reale, vel an personale impossibile non tenebatur etiam ad reale? priori casu hæres tenebatur ad rem præstandam, non autem posteriori. Suarez. d. lib. 4. cap. 11.

§. II.

Qualiter Obligatio Voti tollatur.

scilicet talia vota à voluntate superioris, si-
is spiritualis, siue temporalis sit, dependenti.
Est autem *prænotandum*, quòd ista dependen-
tia à superioris voluntate sit in duplici
differentia, una est per se & simpliciter di-
cta, in quantum voluntas votentis simpli-
citer & absolutè dependet à directione &
voluntate superioris, qualis est voluntas Re-
ligiosi respectu sui Prælati, *c. si Religio-
sus. 27. de Electione in 6.* Item filij im-
puberis respectu patris, vel tutoris, *c. mulier
14. caus. 32. q. 2.* Altera dependentia est
secundum quid, & quasi per accidens, vide-
licet ratione materiæ, in qua alterius juri
vel potestati præjudicatur, ut si servus, fi-
liusfamilias pubes, conjunx, Noviti⁹ ali-
quid voveat, quod sine præjudicio & dam-
no domini, patris, mariti, aut Monasterii ob-
servari non possit.

21 Igitur in casu priori dependentiæ dat-
tur superiori directa potestas votum subdi-
ti irritandi, & annullandi, licet sibi aut po-
testati suæ damnosum non sit: quia volun-
tas inferioris effectum non habet, nec à Deo
acceptatur, nisi in quantum confirmata, vel
tolerata est superioris autoritate, ut con-
stat *ex Lib. Num. c. 30.* Licet verò leges *ju-
diciales* veteris testamenti post adventum
Christi cessarint, ut supra in Lib. I. *in Tit.
de Constit. §. 1. n. 5.* dictum, quatenus ta-
men sunt de obligatoriæ, & favorabiles con-
scientiæ, rectè potest ex ijs divinæ volun-
tatis interpretatio, an votum acceptet, vel
non; desumi, & *in c. 2. caus. 20. q. 4.* dici-
tur: *Monacho non licet votum vovere,
& si voverit, frangendum erit.* Imò va-
lebit talis irritatio, licet sine causa fiat:
quia etiam hoc casu deficit consensus supe-
rioris, sine quo votum durare non potest;
peccabit tamen juxta probabiliorè opinio-
nem superior saltem venialiter, si absque
justa causa votum irritet; quia abutitur &

re & potestate suâ, impediendo promissio-
dinem subditi ad exhibendum Deo cultum
per votum. Lessius *de Voto. dubio. 10. n. 11.*

Interim licet Religiosus alter quatenus
que votum vovere non possit, nisi sub cer-
ta conditione, si Abbas toleraverit, quatenus
centiam tamen, seu consensum superioris
petendum distinguendum est, an Religio-
sus votum fecerit in actione aliqua libe-
ta, & concessa. v. g. certas orationes
facere, vel in actione quatenus
Religioso tamen ex certa causa prohibita
v. g. peregrinandi extra Monasterium
ori casu non tenebitur petere licentiam
Prælati, sed de facto obligabitur votum
dum ab Abbate aliunde relicto, vel per
neralem prohibitionem in Capitulo
tur. Altero autem casu obligabitur Re-
giosus ad petendam licentiam Abbatis
saltem ex voto tenetur facere, quatenus
se est.

Præterea communiter tradunt Dicitur
pater vel tutor possit irritare vota liberos
in impubertate facta etiam postquam
pubertatem talia vota novâ voluntate
firmarint. Ratio est, quòd pater
que tutoribus (quo nomine in deservit
tris venit etiam avus paternus, vel
Et ascendentium masculini generis
mater, cum ad eam quoque jure natura
ra filij impuberis spectet) detur
potestas vota impubertate facta
ac in similibus attendatur primordialis
tura obligationis, & qualitas agentis
actum fecit. Quemadmodum
Sententia excomm. percussio Clericorum
à puero impubere absolvi potest ab Episcopo
po etiam post ejus pubertatem. *Napoli
Man. c. 12. n. 71. Sanch. lib. 4. de
30. n. 14. Laym. d. l. c. 7. n. 11. Tractatus
am Sanch. de Matr. lib. 9. de
quòd vota uxoris, quæ tempore*

monij poterat vir, vel, si tunc erat impu-
sus & innupta, pater aut tutor irritare, pos-
sit etiam succedens maritus, utpotè qui e-
rit in locum patris & tutoris succedit; i-
demque iudicium fit de alio quovis superio-
re succedente in officio, ut possit irritare
vota sub suo antecessore emissa, tametsi vo-
ta fuerint de licentia prioris mariti vel su-
perioris emissa: quia per hanc non potuit
præiudicari successori patri potestate fun-
dator *c. innotuit. 26. de Elect.* ita tamen
in hoc casu fiat irritatio ex iusta causa. Et
hæc quoad casum primæ dependentiæ vo-
ventis ab ipso superiore.

In altero autem casu, quando tantum per
tendens, & ratione materiæ voventis vo-
luntas dependet à superiore, votum inferius
sui aliter superior irritare non potest,
quatenus id sibi, vel rei suæ damno-
sum est. Unde si v.g. uxor longam pere-
grinationem, jejunium, aut eleemosynam
de bonis dotalibus voveat, non valebit vo-
tum, nisi sub tacita conditione, si vir per-
miserit. Imò licet maritus semel assensum
dederit, & uxori executionem voti sui ali-
quantum permiserit, nihilominus ex post-
facto sententiam mutare & votum irritare
potest, *c. manifestum 11. causa. 33. q. 5.*
Eadem est ratio de filiofamilias, si post pu-
blicitatem aliquid voveat, quod in detrimen-
tum vel incommodum patris cedat, v.g.
sumptuosam peregrinationem, abstinentiam
à carnibus, eleemosynas ex bonis patris
&c. locus autem est, si uxor voverit, se do-
nationem facturam Ecclesiæ de bonis suis
receptis, aut filiofamilias de bonis *Ca-
pensis*: in talibus enim bonis non fit
præiudicium marito, vel patri, cum pleno
respiciant ad voventem, & consequenter
votum circa ea irritari non potest, *DD.*
mox citati. & hæc sententia quoad uxore-
m tanquam tutior suaderi potest.

Interim valde probabile est, quod docet

Sanch. *de Matrim. lib. 9. disp. 39. n. 4. & seqq.* uxorem subditi marito non tantum
quoad materiam voti, sed etiam quoad vo-
luntatem; vir enim caput est mulieris *ad
Eph. 5.* & mulier est sub viri potestate. *Gen.
3.* videturque Deus ea de causa mulieris vo-
luntatem subdidisse viro, quia mulier est
levis, imprudens & facilis in emittendis vo-
tis, ideoque posse maritum omnia vota u-
xoribus etiam continentiam, non petendi debi-
tum &c. sicut pater filij impuberis irritare
ita enim hæc potestas marito *Num. 30.* sim-
pliciter conceditur; & confirmant dicta SS.
PP. *in c. noluit. 16. & c. fin. caus. 33. quest.
5. D. Thom. 2. 2. q. 88. art. 8. ad 3. ibi:
nullum votum Religiosi est firmum, nisi
sit de consensu Prælati, nec uxoris, nisi sit
de consensu viri.* Imò ulterius putat Sanch.
d. l. n. 16. quod maritus possit irritare vo-
ta uxoris constante matrimonio emissa, sed
collata in tempus dissoluti matrimonij: quia
tempore emissi voti voluntas voventis sub-
dita est marito. Et *eod. lib. 9. disp. 49. n.
4. & seqq.* quod maritus possit irritare vo-
ta uxoris, etiam de sua licentia emissa, quam-
vis peccet irritando sine causa. Divortio
tamen factò ex causa adulterij nulla potestas
irritandi est. *d. disp. 39. n. 8.*

Sed an etiam econtra uxor aliqua vota
mariti irritare valebit? *ry.* Affirmativè, in
quantum ea uxori in iure suo conjugali quod
habet in corpus mariti, vel in bonis suis præ-
iudicant, ut si maritus voveat longam pe-
regrinationem, & diurnam absentiam;
donationem ex bonis dotalibus, & similia.
Sanch. *d. l. 9. disp. 45.*

Uno tamen casu jura propter publicam ²⁴
necessitatem Christiani populi derogarunt
potestati uxoris, quatenus scilicet maritus
præter uxoris assensum possit liberè vovere
peregrinationem Hierosolymitanam pro
terra sanctæ redemptione, si nimirum in ea
qua-

qualitate sit, ut vel ipse militare, vel milites secum ducere, aut suo consilio militaribus adesse possit. *cap. ex multa. 9. §. penultimo. hoc tit.* Similiter iuri mariti vel uxoris derogatum est in voto religionis ante matrimonium consummatum. *l. i. de Convers. conjug.* Item Prælato in voto Religiosi ad strictiorem Ordinem transitori, *c. licet. 18. de Regular.* Sanch. *d. disp. 30. num. 19.*

25 Demùm hic *queritur*, an reviviscat votum semel irritatum, postquam per mortem mariti vel patris subjectio cessavit? In hac questione satis conveniunt DD. I. quòd votum Religiosi, vel impuberis à Prælato vel patre irritatum semper irritatum maneat: quia illi habent simplicem & directam irritandi potestatem.

II. Quòd votum à muliere factum, antequam in matrimonium transivit, vel à seruo, antequam in potestatem Domini venit, possit quidem à marito vel Domino interim irritari, quatenus sibi præjudicat, postquam verò conjugium vel potestas dominica cessavit; votum incipiat, ut prius obligare, quia non fuit simpliciter irritatum, sed tantum respectu dictæ potestatis, cui præjudicavit. Sed in

III. Dissentiunt, an scilicet votum, quod uxor constante matrimonio, vel filius jam pubes, dum adhuc in potestate patris erat, emisit atque irritatum fuit, obliget iterum, postquam matrimonium, aut patris potestas soluta est? Affirmativa sententia tutior est, dummodo votum fuerit in omni vitæ tempore conceptum, & non præcise ad statum conjugij, vel certos annos, qui jam elapsi sunt, restrictum, ut si uxor voverit se totà vità aliquot diebus in hebdomate jejunaturam &c. Ratio est eadem, quæ in præcedenti articulo, quod scilicet irritatio voti constante matrimonio facta non fuerit simplex, & totaliter tollens obligationem voti,

sed solam in quantum præjudicavit. *centius in c. scriptura. 4. hoc tit. de voto, dubio 10. n. 80.*

Quia tamen etiam pro contrariis non pauci DD. cum Panorm. *in d. c. scriptura. §. c. quidam. 3. de Convers. conjug.* Sanch. *d. l. 9. disp. 38. n. 16.* talis Episcopus in tali voto ad causam sperare poterit: nam quando etiam an res egeat dispensatione, posse Episcopum dispensare, vel declarare, quòd non in dispensatione, tradit Gracias *de dispens. parte 6. c. 2. num. 10.*

Per commutationem tollitur obligatio voti, si id, quod antea erat promissum, aliud opus bonum, & DEO gratum commutetur. Ad commutationem deo paliter requiruntur, scilicet *causa superioris auctoritatis*. Causa est utilitatis, vel utilitatis; *difficultas*, propter pauperatatem, debilitatem corporis, vicium frequentis omissionis, aliorum circumstantias difficilis sit voti executioni, levior etiam difficultas sufficit, si votum puerili ætate ex facilitate potius, quam arbitrio discretionis emissum sit. *c. 2. de voto.* Causa verò *utilitatis* est, si votum pro pere Deo promisso aliud Ecclesie utiliter DEO gratius præstare paratus sit. Quod autem auctoritas superioris non requiritur, si opus, in quod in votum commutatum fuisse Deo gratius sit, ut si votum Religionem ingredi. *c. 2. de voto.* vel si velit dare pauperiori, & magis admodum quia in similibus casibus non tam votum, quam sanctius, & solemnius dicitur; si tamen dubium sit, quòd in omnibus consideratus melius & Deo gratius habendum, tunc auctoritas, & votum superioris omnino intervenire debet. *& ibi DD. hoc tit.*

Potro nomine superioris non tam

S. Pontifex, sed etiam inferiores Prælati jurisdictionem Episcopalem habentes; ipsi quoque aliquando Confessarij, vel ex Jure, vel aliunde privilegium commutandi vota obtinent.

Est tamen in *commutatione* observandum, ut opus illud, in quod sit commutatio, moraliter, & arbitrio prudentis viri quomodo æquivalat rei per votum propositæ. Interim nihil obstat, quin votum reale commutari possit in personale, vel e contra, licet plerumque convenientius sit, ut reale in reale, vel etiam personale in reale commutetur: quia ordinariè onera realitatem charitatem erga proximum, vel utilitatem Ecclesiæ concomitantem habent, si personale fuerit corporis afflictivum, & tenet peccatis resistentem, quod proinde expectat, ut in aliud simile, quod vovens perficere possit, convertatur, V. g. jejunium in orationes quotidianas &c. In specie autem de commutatione votorum, quæ à Confessarijs fit tempore Jubilæi, & qualiter singula vota commutanda sint, utiliter legi possunt R. P. Cobat. *de duplici Jubilæo*.

Denique per *dispensationem* extinguuntur vota, si subexistente causâ ejus obligationem Pontifex vel alius Prælati etiam inferior jurisdictionem Episcopalem, aut speciale privilegium habens remittat. Causæ autem dispensandi recensentur, si votum ex minori deliberatione, ut in ira, metu, atate periculi, vel aliqua animi perturbatione, non tamen auferente prorsus mentis judicium emittum sit: ut deinde difficulter observari possit; aut si aliqua magna, & publica utilitas per dispensationem obtinenda speretur, veluti si unicus hæres alicujus Principis vel insignis familiæ votum castitatis fecerit &c. Et hæc dispensatio plerumque necessaria est in votis majoribus, quæ propter dignitatem materiæ non recipiunt aliquam æquivalentem commutationem; in

minoribus autem magis commutatio, quam dispensatio locum habet: quia obligatio Deo facta debet omni meliori, quo potest, modo impleri; unde & in ipsa dispensatione circa vota minora aliquod saltem opus bonum vovendi loco voti peragendum injungitur.

Porro in votis dispensare non tantum potest S. Pontifex, sed etiam inferiores Prælati jurisdictionem episcopalem habentes, *c. 1. & ibi. DD. h. tit.* videlicet Legatus Pontificis in Provincia suæ Legationis; Episcopus in sua Diocesi: Capitulum sede vacante, Prælati exempti cum suis subditis, Archiepiscopus cum subditis suorum suffraganeorum, non quidem semper, & ubique, sed si quasi per appellationem a deatatur denegatâ dispensatione à suffraganeo, vel dum actu provinciam visitat: quia extra appellationem & Visitationem Archiepiscopus in subditos suffraganeorum regulariter jurisdictionem non habet *c. Venerabilibus. 7. de Sententia excom. in 6. c. fin. de Censibus. in 6.*

Sunt autem *quinque vota* specialiter *reservata*, in quibus nemo præter S. Pontificem, vel cui is ex singulari privilegio concessit, dispensare potest, nimirum I. votum *perpetuæ castitatis*. II. votum *ingrediendi religionem*. III. votum *peregrinandi Romam*, sed ad limina Apostolorum. IV. peregrinandi *Hierosolymam*, & V. peregrinandi *ad S. Jacobum Compostellam*. *Extrav. c. si dominici. fin. de Penit. & remiss. inter Com.*

Verum, cum hujusmodi reservatio à communi jure exorbitet, & Episcoporum potestati derogat, odiosæ & strictæ interpretationis censetur, ac propterea non extenditur ad illa vota, quæ licet habeant cum istis aliquam similitudinem, non tamen sunt omnino, ac in specie eadem. Quare non erit reservatum votum *castitatem* servandi non per-

perpetuò, sed tantum ad certos annos: nec votum *non petendi debitum conjugale*, vel *non nubendi*, aut *non fornicandi*: nec votum *suscipiendi Ordines Clericales*: nec votum *conditioatum* (puta, si convaluerò ex morbo, ingrediar Religionem) ante conditionis eventum. Votum *ingredien- di Religionem strictiorem*, ut liceat ingredi minus strictam, vel permanere in minus stricta: votum *pœnale* v. g. si fornicatus fuero, voveo me iturum Romam, etiam post culpam commissam DD. mox citandi probabiliter non reservatum ajunt, quòd non habeat naturam aliorum votorum, quæ simpliciter & directè sunt, ex affectu erga rem promissam & ob cultum divinum, sed hoc fiat directè ob averfionem & detestationem peccati.

Votum quoque peregrinationis Hierosolymitana nonnulli tantum eo casu reservatum putant, quo factum est intentione subveniendi terræ sanctæ contra hostes Christiani nominis *argum, text. & Gloss. in cap. ex multa. 9. hoc tit.*

Denique in votis reservatis dispensare potest Episcopus, quando est impedimentum adeundi S. Pontificem, & est necessitas accelerandi dispensationem, quod plerumque in voto castitatis contingit, postquam matrimonium jam contra votum contractum est, propter periculum quotidianæ incontinentiæ. In votis autem peregrinationum impedimentum frequentius solet esse tantum temporale, ut propterea potius dilationem, quàm dispensationem requirant.

Sed & tunc Episcopo dispensationem concedunt, si subsit dubium juris, aut facti, an votum in talibus circumstantiis obligatorium sit. Item si votum reservatum prius S. Pontifex in aliud opus commutavit, tunc Episcopus ex nova causa denuò aliam commutationem facere poterit: neque enim aliud opus, in quod commutatio facta est,

conferbitur reservatum, ex regula juris, quod *subrogatum sapiat naturam ejus, in quo jus locum subrogatur*: quia procedunt substantialia subrogati, ut circa obligationem, non autem circa accidentalia, sicut strictæ interpretationis, & non extenduntur, sicut est reservatio. Vid. Sanch. *de Matr. lib. 8. disp. 9. & seq. Less. lib. 2. cap. 1. dub. 13. Laym. lib. 4. tract. 4. cap. 8. & 8. & seqq. Suar. d. L. 6. cap. 20.*

Sed inquires: quomodo Pontifex scopus potest dispensare in voto, cum votum obliget ex jure divino, in quo dispensatio non conceditur? R. jus divinum quando obligare omnes per se, sine præsupposita voluntate humana, ut inceptis Decalogi & similibus; ac in hoc est dicere, quòd dispensare non potest aliquando autem obligat jus divinum præsupposita obligatione humane voluntatis, & quamdiu ista durat, ut in votis ramentis; igitur si ista obligatio humane voluntatis irritationem, commutationem aut dispensationem tollatur, cessabit etiam obligatio juris divini, quæ obligationi humane voluntatis tanquam fundamento immutabili non aliter obligat votum ex jure divino quàm quatenus valet, & durat. Vid. Sanch. *de Matr. lib. 8. disp. 6.*

Demum vulgaris est *controversia*, si summus Pontifex possit in votis dispensare, adeoque efficere, ut Religiosus professus possit rursus ad seculum reverti. Rationem dubitandi facit text. *in c. de Monasterium. 6. in fine. de Statu Monachorum.* ubi dicitur, quòd *abdicatio proprietatis, sicut & custodia castitatis, sunt regule Monachali annexæ, ut contra eam nec summus Pontifex potest dispensationem indulgere.*

Nihilominus apud Recentiores, & in c. communius receptum est, potest summum Pontificem etiam in votis dispensare.

ius dispensare: quia solemnitas votorum est tantum juris positivi. *Text. in c. unico. h. l. in 6.* ergo si Pontifex tollat solemnitatem, que est juris positivi consentiente maxime Religione, & remittente jus suum, quod habet in Religiosum, manet tantum votum simplex: in voto autem simplici, quin Pontifex dispensare possit, nemo facile dubitavit. Ad *tex. in d. c. cum ad Monasterium*, communis, & vera est responsio, quod loquitur in sensu composito, quod scilicet non possit dispensari in votis solemnibus cum Religioso, ut maneat Religiosus: quia per ealem dispensationem cessarent substantia Religiosis: non autem loquatur ibidem Pontifex in sensu diviso. Et quod status Religionis totaliter ab aliquo tolli non possit.

TITULUS XXXV. De Statu Monachorum & Canonicorum Regularium.

SUMMARIUM.

1. Religiosus non potest habere proprium pecuniarium, secus honoris, & jurisdictionis.
2. Prælati potest Religioso concedere aliquod pecunium.
3. Legatum factum Religioso, ut ad eum solum pertinet, an valeat?
4. Tacita etiam seu presumpta licentia excusat à vitio proprietatis.
5. Religiosus proprietarius quas penas incurrit?
6. Paupertas habet gradus.
7. Religiosus peccans contra castitatem contrahit duplicem multam.
8. Votum obedientie in quantum obliget.
9. De clausura & Monasterii Monialium quid statuerit Concil. Trid.
10. Abbatissa an possit dare licentiam intrandi Monasterii clausuram?
11. Infantes & puella causæ educationis an & qualiter possint admitti ad Monasteria Monialium?
12. Excommunicatio ob ingressum in clausuram probabiliter non est reservata.
13. Mulieres ingredientiæ Monasteria virorum possunt probabiliter à Censura excusari.

ENGELIN DECRET. LIB. III.

Postquam in *precedentibus* Titulis de Votis in genere, & de ingredientibus in Religionem præmisimus, in presenti specificè ad obligationem *Votorum solemnium, scilicet paupertatis, castitatis, & obedientie* descendimus. Quia verò de hac materiâ prolixè scribunt Theologi, & Commentatores in diversas Ordinum regulas, ideò tantum pro summariâ aliquâ cognitione.

Notandum I. quòd ex voto *paupertatis* obligentur omnes Religiosi, ne quid proprium habeant. *c. 2. q. 6. h. t.* Intelligendum tamen hoc circa bona pecuniaria: dominium autem famæ & honoris; item jus eligendi, jurisdictionemque spirituales, & beneficii titulum (secus de redditibus beneficialibus) proprium Religiosus habere potest, ut ex S. Thoma, Navarro, & aliis notat Layman. *in Theol. mor. lib. 4. tract. 5. c. 7. n. 2.* Ceterum verò *Proprium* hic non præcisè juridicè sumitur, quatenus scilicet dominium importat, cum Religiosus etiam maxime velit, tamen dominium de jure habere non possit, sed accipitur secundum terminos Regularis Instituti, & comprehenditur omne id, quod Religiosus contra voluntatem Prælati expressam, vel saltem rationabiliter præsumptam detinet, aut expendit. Laym. *d. l. n. 4.*

Dico: *contra voluntatem Prælati*: nam ex plurium DD. sententia potest Prælati Religioso aliquod pecunium in genere ad usus honestos concedere, dummodo non simul potestatem revocandi à se abdicet, & Religiosus paratus sit ad quamcunque Prælati avocationem id resignare, statutum autem Concilij Trid. *sess. 25. de Regul. c. 2.* tantum de concessione perpetua, & irrevocabili DD. exponunt Vid. *cc. apud Barb. in Collect. ad d. cap. 2. Trid. n. 3.*

Legatum quoque conditionatum in favorem alicujus Religiosi factum, ut res legata

Bbb bb ad